

Vergaderjaar 2019–2020

34 858

Nieuwe bepalingen met betrekking tot de medezeggenschap van cliënten in zorginstellingen (Wet medezeggenschap cliënten zorginstellingen 2018)

Nr. 45

BRIEF VAN DE MINISTER VOOR MEDISCHE ZORG

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 20 januari 2020

Op 22 mei 2019 is de Wet medezeggenschap cliënten zorginstellingen 2018 (Wmcz 2018) aangenomen. Deze wet heeft tot doel de medezeggenschap van cliënten in de zorg te versterken en goed bestuur te bevorderen.

Bij de parlementaire behandeling (Handelingen II 2018/19, nr. 24, item 20) van deze wet is een door de leden Bergkamp en Dik-Faber ingediende motie¹ aangenomen over de in de wet geïntroduceerde directe participatie door cliënten. Op grond van artikel 2 van de wet dienen instellingen die erop gericht zijn cliënten langdurig te laten verblijven, hun cliënten en de vertegenwoordigers van hun cliënten in de gelegenheid te stellen inspraak uit te oefenen in aangelegenheden die direct van invloed zijn op het dagelijks leven van de cliënten. Ook dienen de instellingen de cliënten en hun vertegenwoordigers te informeren over wat zij hebben gedaan met de resultaten van de inspraak. In genoemde motie wordt de regering verzocht om, samen met kleine en grote zorginstellingen en hun brancheorganisaties, cliënten- en patiëntenorganisaties, LOC Zeggenschap in de Zorg en de LSR medio 2019 een congres te organiseren met als doel om ideeën uit te wisselen, de directe inspraak uit artikel 2 uit de wet verder vorm te geven en te komen tot een handreiking over hoe deze directe inspraak effectief kan worden vormgegeven. Verder wordt de regering verzocht «om deze handreiking actief te verspreiden onder de relevante partijen».

Met deze brief informeer ik u over de wijze waarop uitvoering is gegeven aan de motie.

¹ Kamerstuk 34 858, nr. 43.

Congressen

Op 4 december 2019 vond het Landelijk Congres Cliëntenraden 2019² plaats, getiteld «Veerkrachtig samenwerken». Dit congres was gericht op leden van cliëntenraden, ondersteuners van cliëntenraden, bestuurders en raden van toezicht van zorginstellingen die langdurige zorg of geestelijke gezondheidszorg aanbieden. Ik heb Vilans, kenniscentrum voor langdurige zorg, verzocht het congres te organiseren in samenwerking met cliënten(raden)koepels en brancheorganisaties in de zorg. Op 6 december 2019 vond het Congres Cliëntenraden Gehandicaptenzorg plaats, getiteld: «Nieuwe kansen voor cliëntenraden en zorgaanbieders in 2020.³» Doelgroepen van dit congres waren onder meer cliënten, cliëntenraden, ondersteuners van cliëntenraden, ambtelijk secretarissen en beleidsmedewerkers in de gehandicaptenzorg. De Wmcz 2018 gaat voor heel veel verschillende cliënten(groepen) in de zorg gelden. Bij de organisatie van de congressen is erop ingezet dat deze verschillende cliënten(groepen) op voor hun toegankelijke wijze kennis konden nemen van de informatie over hun rechten. Door deze wijze van organiseren in twee congressen – ook gewenst door de cliëntenradenkoepels – konden de verschillende doelgroepen het beste worden bereikt. Zo kon bijvoorbeeld voor cliënten in de gehandicaptensector gewerkt worden met toegankelijke informatievormen voor mensen met een verstandelijke beperking. De koepels voor cliënten(raden), zoals het LOC waardevolle zorg, Netwerk Cliënt-en-Raad-Zorg (NCZ), LSR landelijk steunpunt medezeggenschap, Kansplus, LFB, leder(in), Belangennetwerk verstandelijk gehandicapten, en brancheorganisaties, zoals de Vereniging Gehandicaptenzorg Nederland, hebben zich ingezet voor het mogelijk maken van deze congressen. Er hebben rond de 1250 mensen deelgenomen aan de congressen.

Bij beide congressen stond de nieuwe Wmcz 2018 centraal, waarbij er veel aandacht was voor het onderwerp inspraak. In totaal waren er 32 workshops over tal van onderwerpen die samenhangen met de nieuwe wet, waaronder contact met de achterban, advies- en instemmingsrechten, cliëntenraden in de thuiszorg, de medezeggenschapsregeling, goed bestuur, het recht op begrijpelijke informatie en goede faciliteiten voor medezeggenschap.

Handreiking inspraak

Op mijn verzoek is door Vilans een handreiking over inspraak ontwikkeld. Daarbij heeft Vilans input gebruikt van brancheorganisaties en cliëntenradenkoepels, te weten Actiz, GGZ NL, VGN, ZorgThuis.nl, LOC, Kansplus, LSR, MIND, en NCZ. De conceptversie van de handreiking is door Vilans in twee varianten op beide congressen gepresenteerd: een uitgebreide variant en een beknopte makkelijker toegankelijke variant. In workshops «Werk mee aan de handreiking inspraak Wmcz 2018» konden de bezoekers van de congressen de concepten bespreken en hun commentaren, suggesties, tips en voorbeelden uit de praktijk konden aanleveren. Ook was er op beide congressen een stand waar bezoekers informatie konden ophalen over inspraak en de concepthandreiking en hun ideeën erover konden bespreken. Daarbij is ook aandacht geweest voor het goed bereiken van groepen door in de stand diverse methoden van inspraak te verbeelden met concrete voorbeelden. Met de input van de deelnemers aan de congressen is de definitieve handreiking tot stand gebracht, ook weer in een uitgebreide variant en een beknopte makkelijker toegankelijke

² <https://www.waardigheidentrots.nl/agenda/congres-clientenraden-2019>

³ <https://hetlsr.nl/wp-content/uploads/2019/08/Uitnodiging-congres-2019.pdf>

variant. Deze twee varianten van de handreiking stuur ik u als bijlage bij deze brief toe⁴.

De handreiking over inspraak legt uit wat inspraak is en geeft aan dat inspraak belangrijk is, omdat het een vorm van directe invloed van cliënten is op de invulling van hun dagelijks leven. De handreiking noemt een serie onderwerpen waarbij inspraak een geschikte manier is om directe participatie van cliënten vorm te geven. Daarnaast geeft de handreiking een aantal tips voor zorgorganisaties, voor cliëntenraden en cliënten om inspraak op te starten of een nieuwe impuls te geven. Daarbij wordt een aantal aanpakken besproken, zodat zorgorganisaties en cliënten de mogelijkheid hebben om te kijken wat het beste bij hun past. Ook bevat de handreiking een aantal links naar meer informatie over methoden voor inspraak en naar organisaties die meer informatie kunnen bieden over inspraak en medezeggenschap.

Ik meen dat met de handreiking een breed gedragen en praktische hulpgids tot stand is gebracht die zorgorganisaties, cliënten en cliëntenraden goed kunnen gebruiken om inspraak in hun instelling effectief vorm te geven.

Vilans, de cliëntenradenkoepels en de brancheorganisaties zorg starten gezamenlijk op 20 januari actief met het verspreiden van de handreiking onder hun achterbannen, onder meer via hun websites en via digitale kennispleinen voor de zorg.⁵

Ik ga er vanuit dat ik u hiermee voldoende heb geïnformeerd over de uitvoering van deze motie.

De Minister voor Medische Zorg,
B.J. Bruins

⁴ Raadpleegbaar via www.tweedekamer.nl

⁵ <https://www.zorgvoorbeter.nl>, <https://www.kennispleingehandicaptensector.nl>, <https://www.waardigheidentrots.nl>